

Ar GI un GMO/GMM saistītie likumdošanas akti

1-2. seminārs

2018./2019. mācību gada 2. semestris

LR likumdošana

2000/54/EC direktīvā

izvirzītās prasības atspoguļo MK noteikumi Nr.189 (2002)

**"Darba aizsardzības prasības, saskaroties ar
bioloģiskajām vielām"**

kuri vairākkārt papildināti un laboti, pēdējie labojumi ar
MK noteikumiem Nr.265 (2012)

<http://www.likumi.lv/doc.php?id=62417>

LR likumdošana

2007. gada 15. novembrī pieņemts un izsludināts

"Ģenētiski modificēto organismu aprites likums"

kurš stājies spēkā ar 2007. gada 19. decembri,

Vairāk kārt mainīts, pēdējās (septītās) izmaiņas 2017. gada jūnijā.

<http://www.likumi.lv/doc.php?id=167400>

LR likumdošana

Uz "Ģenētiski modificēto organismu aprites likuma" un ES direktīvu un regulu pamata izstrādāti vairāki MK noteikumi:

MK noteikumi Nr.784 (2008)

"Ģenētiski modificēto mikroorganismu **ierobežotas izmantošanas**, kā arī atļaujas izsniegšanas un anulēšanas kārtība"

Pieņemti - 22.09.2008. Stājas spēkā - 01.12.2008

Pēdējo reizi "grozīti" 2015. gada februārī.

<http://likumi.lv/doc.php?id=181629>

LR likumdošana

Uz "Ģenētiski modificēto organismu aprites likuma" un ES direktīvu un regulu pamata izstrādāti vairāki MK noteikumi:

MK noteikumi Nr.1078 (2008)

"Ģenētiski modificēto organismu riska novērtēšanas metodoloģija"

Pieņemti - 22.09.2008. Stājas spēkā - 30.12.2008

Pēdējo reizi "grozīti" 2015. gada februārī.

<https://likumi.lv/doc.php?id=185797>

LR likumdošana

Uz "Ģenētiski modificēto organismu aprites likuma" un ES direktīvu un regulu pamata izstrādāti vairāki MK noteikumi:

MK noteikumi Nr.457 (2009)

"Noteikumi par ģenētiski modificēto organismu apzinātu izplatīšanu"

Pieņemti - 26.05.2009. Stājas spēkā - 30.05.2009.

Pēdējo reizi "grozīti" 2015. gada oktobrī.

<http://likumi.lv/doc.php?id=192625>

LR likumdošana

Uz "Ģenētiski modificēto organismu aprites likuma" un ES direktīvu un regulu pamata izstrādāti vairāki MK noteikumi:

MK noteikumi Nr.78 (2015)

"Ģenētiski modificēto kultūraugu līdzāspastāvēšanas noteikumi"

Pieņemti - 10.02.2015. Stājas spēkā - 14.02.2015.

<http://likumi.lv/ta/id/272171-genetiski-modificeto-kulturaugu-lidzaspastavesanas-noteikumi>

LR likumdošana

"Ģenētiski modificēto organismu aprites likuma" prasību
pārkāpuma gadījumā darbojas:

"Vides aizsardzības likums" ,

"Administratīvo pārkāpumu kodekss";

<http://www.likumi.lv/doc.php?id=89648>

ES / starptautiskā likumdošana

“Kartahenas protokols” ir dokuments, kas 2000.g. pievienots

“Riodežaneiro Konvencijai par bioloģisko daudzveidību”,
un stājies spēkā 11. IX 2003.

“Konvencija” kopš 1992. Latvija tajā kopš 1995.

<http://likumi.lv/doc.php?id=36679>

Ģenētiski modificēto organismu aprites likums

Definīcijas

Organisms => arī vīrusi, viroīdi

jebkurš reproducējams (reproducēties spējīgs) vai ģenētisko materiālu nodot spējīgs bioloģisks
veselums

Mikroorganisms =>

- vīrusi, viroīdi, baktērijas arī dzīvnieku, augu šūnu kultūras.

jebkurš celulārs vai necelulārs, reproducējams vai ģenētisko materiālu nodot spējīgs
mikrobioloģisks veselums, arī vīruss, viroīds, dzīvnieku un augu šūnu kultūras

sēnes? => vismaz mikroskopiskās

(mikrobioloģisks veselums! ...)

aļģes, protisti ?

Definīcijas

Ģenētiski modificēts organisms / mikroorganisms

,izņemot cilvēku,

- radies pielietojot vismaz kādu no ģenētiskās modifikācijas metodēm:

- a) jaunu ģenētiskā materiāla kombināciju veidošana, ā ārpus organisma ..., NS fragmentus ievadot vīrusā, baktēriju plazmīdā vai citā vektorsistēmā ,
- b) NS nogādāšana šūnās, kuras tajās neveidojas dabiski, taču spēj turpināt vairošanos,
- c) ārpus organisma izveidota ģenētiskā materiāla tieša ievadīšana organismā /par ievadīto NS "izdzīvotību" nekas nav teikts/

Definīcijas

Ģenētiski modificēts organisms / mikroorganisms

,izņemot cilvēku,

- radies pielietojot vismaz kādu no ģenētiskās modifikācijas metodēm:

d) šūnu veidošana ar jaunām ģenētiskā materiāla kombinācijām, sapludinot divas vai vairākas šūnas no sistemātiski attālām organismu grupām, izmantojot paņēmienus, kas nav sastopami dabā ...

Definīcijas

Likums neattiecas uz:

a) organismiem, kas iegūti: . (izslēgtās metodes)

- ar konjugāciju, transdukciju, transformāciju (ja iesaistītā DNS nav rekombinanta)
- ar prokariotu šūnu (protoplastu) sapludināšanu,
- eikariotu šūnu (protoplastu) sapludināšanu, hibrīdomu radīšanu (attiecas tikai uz mikroorganismiem);

Definīcijas

Likums neattiecas uz:

a) organismiem, kas iegūti: . (izslēgtās metodes)

- pašklonēšanās metodēm, (ir izmantotas GI metodes, bet:

- ja iegūtie mikroorganismi nav bīstami cilvēkiem, dzīvniekiem vai augiem un nevar izraisīt to slimības;

- ja NS ievadīšana notiek tās pašas sugas vai filoģenētiski tuvu saistītu sugu organismu šūnās, ar kurām ģenētiskās informācijas apmaiņa ir iespējama arī dabiskos fizioloģiskos apstākļos;

Definīcijas

Likums neattiecas uz:

- b) tādu ĢMM ierobežotu izmantošanu, kuri atbilst nekaitīguma kritērijiem;**

Definīcijas

Likums neattiecas uz:

- gēnu terapijas izmantošanu medicīnā;
- zāļu izmantošanu klīniskajā izpētē, kuras satur ĢMO, sastāv vai ir iegūtas no tiem, izņemot:
 - riska novērtēšanu saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ĢMO apzinātu izplatīšanu,
 - monitoringa un atļaujas izsniegšanas kārtību,
 - kārtību, kādā sniedzama informācija par ĢMO apriti un sabiedrības iesaistīšanu lēmumu pieņemšanas procesā;

Definīcijas

ĢMO aprīte

— darbības, kas saistītas ar ĢMM ierobežotu izmantošanu un ĢMO apzinātu izplatīšanu;

ĢMM ierobežota izmantošana

— jebkura darbība, ko veic saistībā ar ĢMM, kurus kontrolē, izmantojot īpašus pasākumus, kas efektīvi ierobežo šo mikroorganismu saskarsmi ar vidi un ietekmi uz to;

ĢMO apzināta izplatīšana

— ĢMO izplatīšana vidē izmēģinājumiem vai izplatīšanai tirgū, neveicot īpašus pasākumus, lai ierobežotu ĢMO tiešu saskarsmi ar vidi;

Definīcijas

ĢMO izplatīšana vidē izmēģinājumiem

eksperimentāla izplatīšana, kas saistīta ar to iespējamu izmantošanu lauksaimniecībā vai citās tautsaimn. nozarēs, citiem mērķiem, (bez īpašiem ierobežošanas pasākumiem), arī zāļu izmantošana klīniskajā izpētē, kuras satur ĢMO, sastāv vai ir iegūtas no tiem;

ĢMO izplatīšana tirgū

— ģenētiski modificēto organismu vai tos saturošu produktu nodošana trešajām personām par maksu vai bez maksas.

Definīcijas

Līdzāspastāvēšana

— pasākumu kopums, kas nepieļauj ģenētiski modificēto organismu netīšu klātbūtni konvencionālajos un bioloģiskajos kultūraugos vai biškopības produktos;

GMO aprites principi

- 1) risku novērtēšanas princips,
- 2) ilgtspējīgas attīstības princips,
- 3) piesardzības princips,
- 4) sabiedrības informēšanas un līdzdalības princips,
- 5) uzraudzības un kontroles pasākumu nodrošināšanas princips.

Atbildīgās institūcijas

I. Ministru kabinets nosaka:

1. ĢMM ierobežotas izmantošanas, atļaujas izsniegšanas, grozīšanas un anulēšanas kārtību;

2. kārtību ĢMO:

- apzinātai izplatīšanai, tās sakarā
- monitoringam,
- atļaujas izsniegšanai, pagarināšanai, grozīšanai, anulēšanai,
- informācijas sniegšanai,
- sabiedrības iesaistei lēmumu pieņemšanā,
- kultūraugu audzēšanas ierobežošanai vai aizliegumam;

3. ĢMO riska novērtēšanas metodoloģiju un maksu par tās veikšanu;

I. Ministru kabinets

- ne retāk kā reizi septiņos gados apstiprina **nacionālās bioloģiskā drošuma sistēmas attīstības stratēģijas pamatnostādnes un šīs sistēmas attīstības plānu;**

izdod:

- noteikumus par ĢM kultūraugu
 - **līdzāspastāvēšanu,**
 - prasībām tās īstenošanai,
 - kārtību, kādā tā uzraugāma,
 - audzētāju uzskaiti, tās datu publiskošanu;

I. Ministru kabinets

var:

- noteikt **pagaidu aizliegumus un ierobežojumus ES atļautu ĢMO izplatīšanai tirgū Latvijā** vai atsevišķā tās teritorijā, ja atbilstoši jauniem vai papildu zinātniskiem datiem konkrētā ģenētiski modificētā organisma izplatīšana tirgū var nodarīt kaitējumu cilvēku vai dzīvnieku veselībai vai videi.
- noteikt **ierobežojumus** vai aizliegumus ES atļautu ģenētiski modificēto kultūraugu **audzēšanai Latvijā**:
 - īpaši aizsargājamās dabas teritorijās,
 - konkrētam ĢM kultūraugam.

Atbildīgās institūcijas

II. Zemkopības ministrija:

konkrēta ĢM kultūrauga audzēšanas atļaujas piešķiršanas procesā:

- sagatavo un iesniedz Eiropas Komisijai prasību **izslēgt** Latviju vai atsevišķu tās teritoriju **no attiecīgā ĢM kultūrauga audzēšanas atļaujas ģeogrāfiskās darbības teritorijas.**

Atbildīgās institūcijas

III. Valsts augu aizsardzības dienests:

- organizē ĢM kultūraugu audzētāju reģistra izveidi un darbu;
- izskata iesniegumus un pieņem lēmumus par ĢM kultūraugu audzētāju iekļaušanu šajā reģistrā;
- nodrošina ĢM kultūraugu līdzāspastāvēšanas uzraudzību un kontroli;
- nodrošina ĢM kultūraugu šķirņu sēklu un pavairošanas materiāla aprites uzraudzību un kontroli;

Valsts augu aizsardzības dienests

- nosaka ĢMO identitāti sēklās u. c. pavairošanas materiālā;
- piedalās starptautisko organizāciju rīkotajās **starplaboratoriju testēšanas programmās**;
- ievieš ... metodes ĢMO noteikšanai sēklās uc. augu materiālā;
- veic to ĢMO uzraudzību un kontroli, kurus audzē ĢM kultūraugu audzētāju reģistrā neregistrēti kultūraugu audzētāji.

Izņemts ar grozījumiem 08.06.2017, šos pienākumus pārceļot uz "BIOR"

Atbildīgās institūcijas

IV. Pārtikas un veterinārais dienests

- nodrošina ĢM pārtikas un dzīvnieku barības (izņemot sēklas) aprites uzraudzību un kontroli.

Atbildīgās institūcijas

V. Valsts zinātniskā institūta "Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts "BIOR""

1. izsniedz atļauju

(pamatojoties uz normatīvajiem aktiem,
ņemot vērā Zinātniskās ekspertu komisijas saistošo atzinumu
[par ĢMO riska novērtējumu un monitoringa programmu] un
ĢMO uzraudzības padomes priekšlikumus):

- a) ĢMM ierobežotai izmantošanai,
- b) ĢMO izplatīšanai vidē izmēģinājumiem,
- c) ĢMO izplatīšanai tirgū;

V. BIOR

2. groza vai anulē iepriekš minēto (a, b, c) atļauju, ja pastāv draudi, ka attiecīgais ģenētiski modificētais organisms var nodarīt kaitējumu cilvēku un dzīvnieku veselībai vai videi;
3. izskata Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādes un citu Eiropas Savienības dalībvalstu kompetento institūciju atzinumus par ĢMO apzinātas izplatīšanas riska novērtēšanu un sagatavo (Latvijas) viedokli;
4. organizē un vada publiskas informācijas sistēmas - **ģenētiski modificēto organismu aprites reģistra** izveidi un darbību;

V. BIOR

5. **nosaka ĢMO klātbūtni** pārtikas un dzīvnieku barības, sējmateriālu paraugos;
6. pilda **references laboratorijas** funkcijas noteikšanā;
7. **piedalās** starptautisko organizāciju rīkotajās **starplaboratoriju testēšanas programmās**;
8. ievieš ... metodes ĢMO noteikšanai

Atbildīgās institūcijas

VI. VSIA “Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”

pēc iesnieguma saņemšanas no personas, kas apzināti izplata ĢMO

- sagatavo monitoringa programmu,
- vērtē veiktā monitoringa rezultātus,
- informē ZM par riska vadības un vides aizsardzības pasākumiem, saistībā ar ĢMO apriti un to apzinātu izplatīšanu.

Atbildīgās institūcijas

VII. Valsts vides dienests

saskaņā ar normatīvajiem aktiem par vides aizsardzību un ietekmes uz vidi novērtējumu

- kontrolē vides aizsardzības nosacījumu ievērošanu, ja:
 - notiek ĢMO izplatīšana vidē izmēģinājumiem,
 - notiek ĢM kultūraugu audzēšana.

Atbildīgās institūcijas

VIII. Dabas aizsardzības pārvalde:

sagatavo un iesniedz Vides pārraudzības valsts birojam ieteikumus

par ĢMO aprites iespējamo ietekmi uz vidi saistībā ar

**Eiropas nozīmes aizsargājamām dabas teritorijām
(NATURA 2000)**

Atbildīgās institūcijas

IX. Valsts darba inspekcija:

atbilstoši normatīvajiem aktiem par darba aizsardzību saskarsmē ar bioloģiskajām vielām

- nodrošina drošības un darba aizsardzības pasākumu uzraudzību un kontroli,
saistībā ar **ĢMM ierobežoto** izmantošanu.

Atbildīgās institūcijas

X. Zinātniskā ekspertu komisija:

- izskata personu iesniegtos riska novērtēšanas dokumentus;
- iesniedz "BIOR" zinātniski pamatotu atzinumu par izskatīto ĢMO riska novērtējumu un monitoringa programmu; (pamatojoties uz šo atzinumu "BIOR" veic attiecīgās atļaujas izsniegšanu, atteikšanu, grozīšanu vai anulēšanu)
- sagatavo un iesniedz "BIOR" priekšlikumus par nacionālās bioloģiskā drošuma sistēmas attīstības stratēģijas pilnveidošanu;

Atbildīgās institūcijas

X. Zinātniskā ekspertu komisija:

- sagatavo un iesniedz "BIOR" zinātniski pamatotu viedokli par Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādes un citu Eiropas Savienības dalībvalstu kompetento institūciju uzdotajiem jautājumiem, aptaujām attiecībā uz ĢMO apriti.
- tās darbību atbilstoši piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem nodrošina "BIOR".

Atbildīgās institūcijas

XI. Ģenētiski modificēto organismu uzraudzības padome:

ir Ministru kabineta izveidota konsultatīva institūcija

tās nolikumu un sastāvu apstiprina Ministru kabinets

tās sekretariāta, finansētāja funkcijas veic Zemkopības ministrija

- koordinē nacionālās bioloģiskā drošuma sistēmas politikas izstrādi;
- veicina sadarbību starp kontrolējošajām institūcijām, zinātniskajām institūcijām, sekmē ar šo jomu saistītās valsts politikas instrumentu pilnveidošanu;

Izņemts ar grozījumiem 08.06.2017

Atbildīgās institūcijas

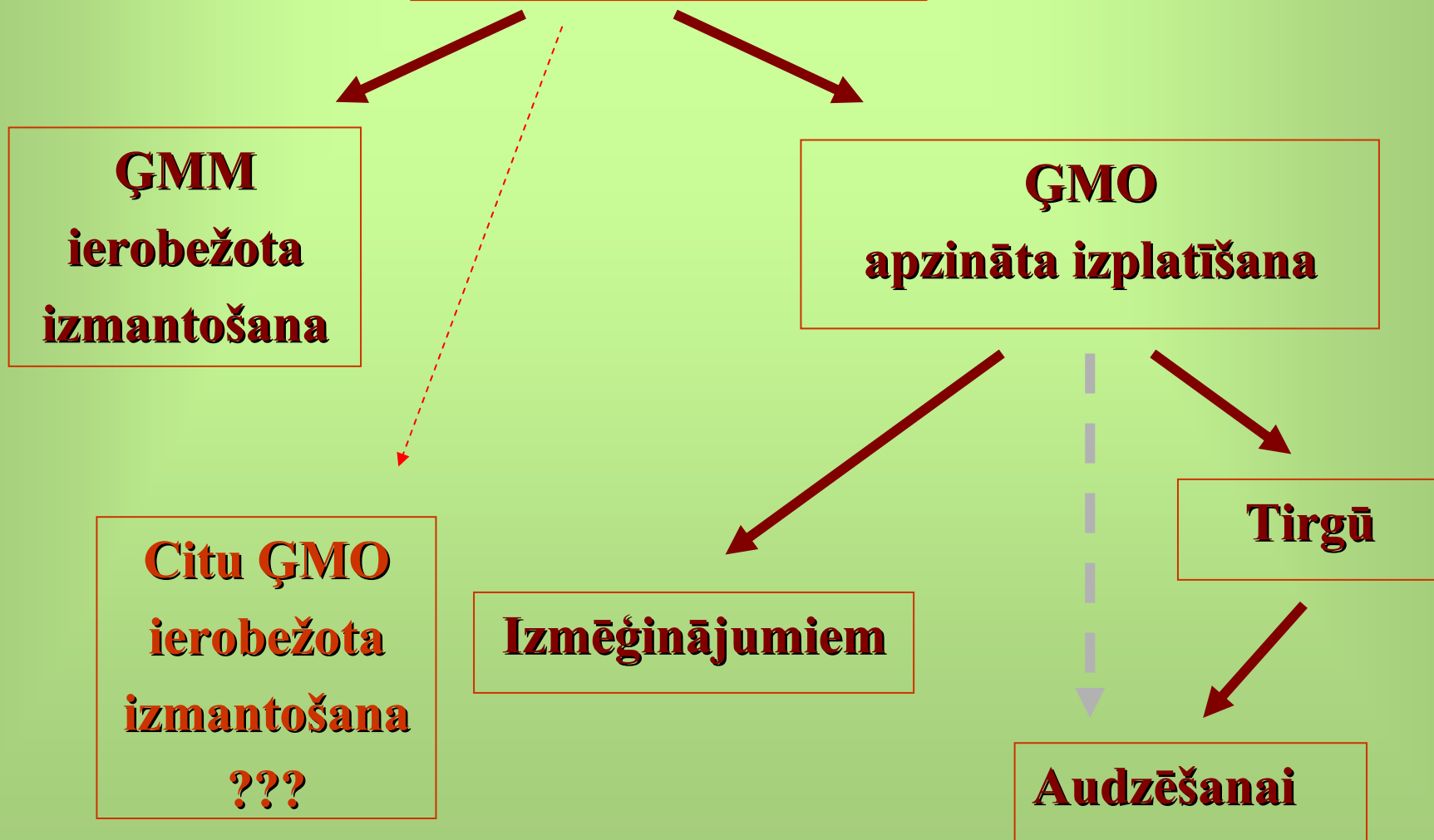
~~XI. Ģenētiski modificēto organismu uzraudzības padome~~

- ~~- ņemot vērā sabiedrības izteikto viedokli par ĢMO apriti, iesniedz "BIOR" rekomendējošus priekšlikumus par ĢMO izplatīšanu vidē izmēģinājumiem un ĢMO izplatīšanai tirgū~~

Izņemts ar grozījumiem 08.06.2017

ĢMO aprīte

LR likumdošana

Uz "Ģenētiski modificēto organismu aprites likuma" un ES direktīvu un regulu pamata izstrādāti vairāki MK noteikumi:

MK noteikumi Nr.784 (2008)

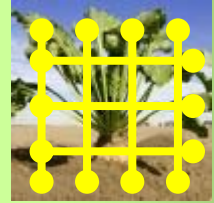
"Ģenētiski modificēto mikroorganismu ierobežotas izmantošanas, kā arī atļaujas izsniegšanas un anulēšanas kārtība"

Pieņemti - 22.09.2008. Stājas spēkā - 01.12.2008

Pēdējo reizi "grozīti" 2015. gada februārī.

<http://likumi.lv/doc.php?id=181629>

ĢMM ierobežotā izmantošana

Ar to saistītās darbības drīkst veikt **zinātniska institūcija**, kas **reģistrēta zinātnisko institūciju reģistrā**.

Katrai ar to saistītajai darbībai

... pamatojoties uz veikto **riska novērtējumu**,

- tiek noteikta ierobežojuma pakāpe,

(drošības klase, robežās 1-4).

GMM ierobežotā izmantošana

Darbību drošības pasākumus veic atbilstoši konkrētajai ierobežojuma pakāpei

(drošības klasei).

ĢMM ierobežotā izmantošana

Šādu darbību veicēju **tiesības un pienākumi:**

1. to var uzsākt, ja:

- ir nodrošinājums ar atbilstošu aprīkojumu, iekārtām;
- veikta attiecīgā ĢMM riska novērtēšana un
- noteikta tam piemērojamā ierobežojuma pakāpe;
- par darbības uzsākšanu **sniegts paziņojums "BIOR"**.

2. Ja noteikta **3.** vai **4. drošības klase:**

- jāsaņem **"BIOR"** atļauja.

GMM ierobežotā izmantošana

Zinātniskās institūcijas pienākumi:

- izvērtēt veiktos kontroles un drošības pasākumus;
- nekavējoties veikt atbilstošus kontroles un drošības pasākumus, ja ir pamats uzskatīt, ka šie GMM vairs neatbilst ? jaunākajām zinātnes atziņām;
drīzāk, riskā novērtējums
- nodrošināt darba drošības un higiēnas prasību ievērošanu atbilstoši normatīvajiem aktiem par darba aizsardzību saskarsmē ar bioloģiskajām vielām;

ĢMM ierobežotā izmantošana

Zinātniskās institūcijas pienākumi:

- pārtraukt darbību ja, jaunākās zinātnes atziņas liecina, ka tā rada draudus cilvēku un dzīvnieku veselībai vai videi, un
- informēt par to attiecīgās kompetentās iestādes un sabiedrību.

GMO apzināta izplatīšana

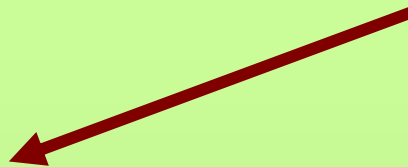
1. Izmēģinājumiem

Nepieciešama "BIOR" atļauja

saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ģenētiski modificēto organismu apzinātu izplatīšanu, monitoringa un atļaujas izsniegšanas kārtību, kā arī kārtību, kādā sniedzama informācija par ģenētiski modificēto organismu apriti un sabiedrības iesaistīšanu lēmumu pieņemšanas procesā.

2. Izplatīšanai tirgū

vai

vai

Atbilstoša citas ES

dalībvalsts

kompetentās institūcijas

atļauja

Eiropas Parlamenta un Padomes
regulā Nr. 1829/2003
noteiktā atļauja.

GMO apzināta izplatīšana

3. (komerc) - Audzēšanai

- audzētājs ir reģistrēts ĢM kultūraugu audzētāju reģistrā;
- ĢMO izveidotājam ir atļauja attiecīgās šķirnes izplatīšanai tirgū;
- audzētājs nodrošina līdzāspastāvēšanas noteikumu ievērošanu.

GMO apzināta izplatīšana

GM kultūraugu audzēšanas ierobežojumi

Latvijas teritorijā tos var noteikt:

- **Ministru kabinets**;
- **Pašvaldība** attiecīgajā administratīvajā teritorijā vai tās daļā, uz laiku, kas nav īsāks par 5 gadiem;

GMO apzināta izplatīšana

Atļauja zāļu klīniskās izpētes veikšanai

Kopš 2012. gada likuma redakcijas pārcelta uz
citiem likumdošanas aktiem.

GMO apzināta izplatīšana

Antibiotiku rezistento marķiergēnu izmantošana

Aizliegts apzināti izplatīt ĢMO, kas satur gēnus, kuri kodē rezistenci pret medicīnā vai veterinārijā lietojamām antibiotikām, ja konkrētā ĢMO gēnu pārnesei iespējamās ietekmes riska novērtējumā ir konstatēts, ka šis ĢMO negatīvi ietekmē cilvēku un dzīvnieku veselību vai vidi.

GMO apzināta izplatīšana

Pienākumi personai ar šādu atļauju:

- ievērot atļaujā noteiktos nosacījumus;
- nodrošināt monitoringa pasākumu īstenošanu;
- nodrošināt kompetento institūciju informēšanu par tā rezultātiem;
- pārtraukt GMO izplatīšanu, kā arī informēt par to attiecīgās kompetentās iestādes un sabiedrību, ja ir kļuvusi pieejama jauna informācija un ir pamats uzskatīt, ka pastāv risks cilvēku un dzīvnieku veselībai vai videi

GMO apzināta izplatīšana

Prasības attiecībā uz tirdzniecību :

Pārtikas produktus, kuru marķējumā saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir ietverta norāde par to, ka šie produkti satur GMO, sastāv vai ir iegūti no tiem, **tirdzniecības vietās** pārdošanai **novieto savrup no citiem** pārtikas produktiem tādā veidā, lai tie būtu viegli identificējami.

Sabiedrības līdzdalība

lēmumu pieņemšanas procesā:

- sabiedrībai ir tiesības iesniegt priekšlikumus vai izteikt viedokli kompetentajai institūcijai, pirms tā izsniedz atļauju ĢMO apritei;
- kompetentā institūcija iesaista sabiedrību lēmumu pieņemšanas procesā, pirms tiek pieņemts lēmums par ģenētiski modificēto organismu apriti.

Informācijas pieejamība

Kompetentās institūcijas nodrošina, lai:

- ar personām,
- Eiropas Savienības dalībvalstīm,
- Eiropas Komisiju,
- Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi,
- Eiropas Zāļu aģentūru u. c. institūcijām

notiktu informācijas apmaiņa par ĢMO apriti.

Uzraudzība un kontrole

Institūciju tiesības:

1. to inspektoram ir tiesības:

- veikt kontroli un iepazīties ar dokumentiem, lai nodrošinātu atļaujā noteikto nosacījumu izpildi;
- ņemt paraugus, lai noteiktu, vai pārtikā, dzīvnieku barībā, sēklās un augu pavairošanas materiālā, kā arī citos vides objektos ir ĢMO;
- ja rodas nopietni draudi cilvēku un dzīvnieku veselībai vai videi, nekavējoties noteikt ierobežojumus vai aizliegumus, par to informējot sabiedrību.

Uzraudzība un kontrole

Institūciju tiesības:

Ja rodas nopietni draudi cilvēku un dzīvnieku veselībai vai videi vai ir pārkāptas ģenētiski modificēto organismu apriti regulējošu normatīvo aktu prasības,

tiesības noteikt ierobežojumus vai aizliegumus ĢMO aprītē ir:

- PVD — ĢMM ierobežotai izmantošanai,
— ĢMO apzinātai izplatīšanai;
- Valsts darba inspekcijai — ĢMM ierobežotai izmantošanai;
- Valsts vides dienestam — ĢMO izplatīšanai vidē izmēģinājumiem,
— ĢMO kultūraugu audzēšanai;
- Valsts augu aizsardz. dienestam — ĢMO kultūraugu audzēšanai.

Uzraudzība un kontrole

Valsts augu aizsardzības dienestam ir tiesības:

- anulēt reģistrāciju ĢM kultūraugu audzētāju reģistrā, ja ir pārkāptas normatīvo aktu prasības par ĢM kultūraugu audzēšanu un līdzāspastāvēšanu;
- saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ĢM kultūraugu līdzāspastāvēšanu pieņemt lēmumu par sējumu vai stādījumu iznīcināšanu, tai atvēlēto laiku un metodi.
- piespiedu kārtā iznīcināt sējumus un stādījumus, ja minētais lēmums noteiktā termiņā nav izpildīts.

Rīcība ārkārtas gadījumos

Pārtikas un veterinārais dienests :

- izstrādā un tā ģenerāldirektors apstiprina rīcības plānu ārkārtas gadījumiem,
- atbild par rīcību ārkārtas gadījumos un ievēro civilo aizsardzību regulējošo normatīvo aktu un ĢMO apriti regulējošo normatīvo aktu prasības.

Tā ģenerāldirektors:

- nodrošina un koordinē ārkārtas pasākumu plāna īstenošanu;
- nodrošina informācijas apriti;
- veic ārkārtas gadījuma analīzi un sagatavo priekšlikumus par izvairīšanos no līdzīgiem gadījumiem.

Atbildība

Atbildību par ģenētiski modificēto organismu aprites rezultātā radušos kaitējumu cilvēku un dzīvnieku veselībai, kā arī par kaitējumu vai tiešiem kaitējuma draudiem videi, nosaka **Vides aizsardzības likums** un citi normatīvie akti.

